

De aanmelding van een nieuwkomersleerling

En de toeleiding naar een taalschakelklas

Ank Stekelenburg en Janet ten Berge

Datum

29 februari 2024

De aanmelding van een nieuwkomersleerling

En de toeleiding naar de taalschakelklas

Wat is een nieuwkomer?

Nieuwkomersleerlingen zijn kinderen die na hun 4^e levensjaar in Nederland komen wonen. Vanaf dat moment komen zij voor het eerst in aanraking met de Nederlandse taal en het Nederlandse onderwijs. Als ouders van een nieuwkomersleerlingen hun kind aanmelden op jullie school, dan kan voor de leerlingen in de leeftijd 6 tot en met 12 jaar de 'Ondersteuningsroute Nieuwkomer' in gang worden gezet. Op deze manier kan er samen gekeken wat een passende onderwijsplek is voor de leerling. Nieuwkomersleerlingen in de leeftijd van 4-6 jaar komen hier niet voor in aanmerking en starten in het reguliere onderwijs.

Het convenant Taalschakelklassen en de onderliggende visie van een nieuwe taal leren

Voor nieuwkomersleerlingen in de leeftijd van groep 3 tot met 8 is er in SWV IJssel Berkel een speciale voorziening: de taalschakelklas. Nieuwkomers krijgen daar een jaar lang intensief Nederlands taalonderwijs.

Sinds 2017 is het convenant *Taalschakelklassen in de regio IJssel Berkel* van kracht. In januari 2024 is deze opnieuw vastgesteld voor de periode 2024-2027. Het convenant is een overeenkomst die de zes gemeenten, schoolbesturen binnen het SWV IJssel Berkel en SWV IJssel Berkel hebben gesloten over de opvang van eerstejaars nieuwkomers. Visie die ten grondslag ligt aan dit convenant is het [Meerjarenmodel in drie fasen](#) (Haijer, e.a. 2017).

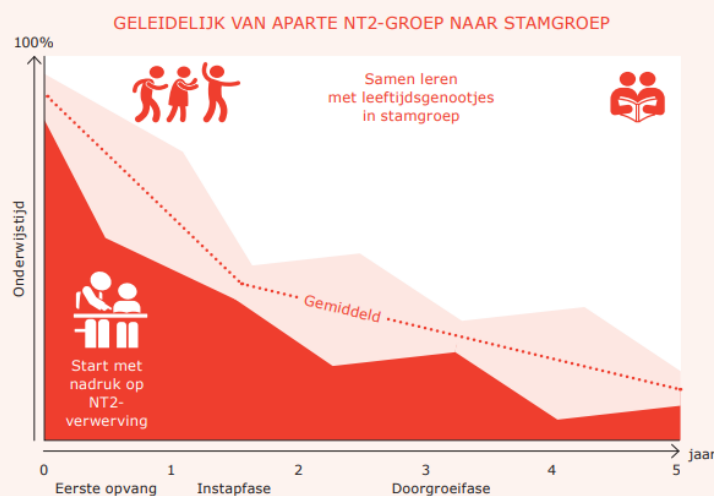
Nieuwkomersleerlingen hebben diverse achtergronden: van opgroeien in een gezin met analfabete ouders tot een gezin met hoogopgeleide ouders, van geen onderwijservaring tot vanaf jongs af aan naar school geweest. Ook de culturele achtergrond loopt zeer uiteen. Wat de nieuwkomersleerling gemeen hebben is dat ze Nederlandse taal niet machtig zijn. Een intensief onderwijsaanbod in het Nederlands is nodig om deze leerlingen gelijke (onderwijs)kansen te geven.

In een taalklas kan een nieuwkomer van dit rijke Nederlandse onderwijsaanbod profiteren, waarna de nieuwkomer na èen jaar met de eerste basis aan Nederlandse taal en schoolse vaardigheden doorstroomt naar het regulier. De onderstaande grafiek onderschrijft het belang van dit gespecialiseerd aanbod. Daar is in terug te lezen dat het leren van een taal minimaal 5 jaar duurt. Daarnaast is te zien dat in het eerste jaar een intensief aanbod in NT2 (Nederlands leren als tweede taal) nodig is. Ook zie je dat na het eerste jaar de aandacht voor NT2 onderwijs nog steeds nodig is (rode gedeelte) en dat (Nederlandssprekende) leeftijdsgenoten een steeds grotere rol innemen bij de verdere ontwikkeling van het Nederlands (witte gedeelte). Na het eerste jaar leren nieuwkomers het Nederlands ook juist door in contact te zijn met (Nederlandssprekende) leeftijdsgenoten.

Aanmelding van een nieuwkomersleerling

En de (eventuele) toeleiding naar de taalschakelklas

Geen mens past in een schema. Toch kan de vereenvoudigde werkelijkheid helpen bij de beeldvorming. In de eerste opvangfase krijgen nieuwkomers les in een aparte taalklas waar het accent ligt op dagelijkse taalvaardigheid. Soms draaien ze al mee in hun stamgroep, bij gym of creatieve vakken. Geleidelijk groeit het aandeel stamgroep. In deze 'instapfase' is er nog NT2-hulp buiten de klas en taalsteun in de klas. Naast de dagelijkse taal worden de nieuwkomers vaardiger in de specifieke schooltaal. Na ongeveer twee jaar volgt de doorgroefase. De 'pluimen' in deze grafiek drukken uit dat je flexibel met het model moet werken, afgestemd op de behoeften van individuele kinderen. Gedurende het hele integratietraject is er dagelijks contact met leeftijdsgenoten die Nederlands spreken.

RUIMTE VOOR NIEUWE TALENTEN | 17

Het meerjarenmodel in drie fasen uit [Ruimte voor nieuwe talenten](#) (Haijer, e.a. 2017)

0. Ouders melden nieuwkomersleerling aan op een basisschool

Op het moment dat ouders (of een andere partij die ouders ondersteund) zich melden op school, kan voor de leerlingen in de leeftijd 6 tot en met 12 jaar de 'Ondersteuningsroute nieuwkomer' ingang worden gezet. Bij (aan)melden op school (ook via mail of telefoon) heeft de school zorgplicht.

Na het welkom heten, is het goed om te vragen hoe lang het kind al in Nederland is en of het al onderwijs heeft genoten. De datum van aankomst in Nederland (en de inschrijving in **een** gemeente) is belangrijk. Hier is een eventuele aanvullende bekostiging op gebaseerd.

Mocht het kind als onderwijs hebben gehad, vraag dan of jullie het dossier mogen opvragen en/of contact mogen leggen met de vorige school.

Als je op grond van de antwoorden weet dat de leerling > dan 1 ½ jaar op een school heeft gezeten dan is starten op jullie school naar alle waarschijnlijkheid mogelijk. Let op: de tijd in Nederland en de onderwijstijd hoeft niet gelijk te zijn. Twijfel je hieraan of weet je dat leerling < dan een jaar in Nederland is, start dan route voor toeleiding naar de taalschakelklas (de ondersteuningsroute nieuwkomer)

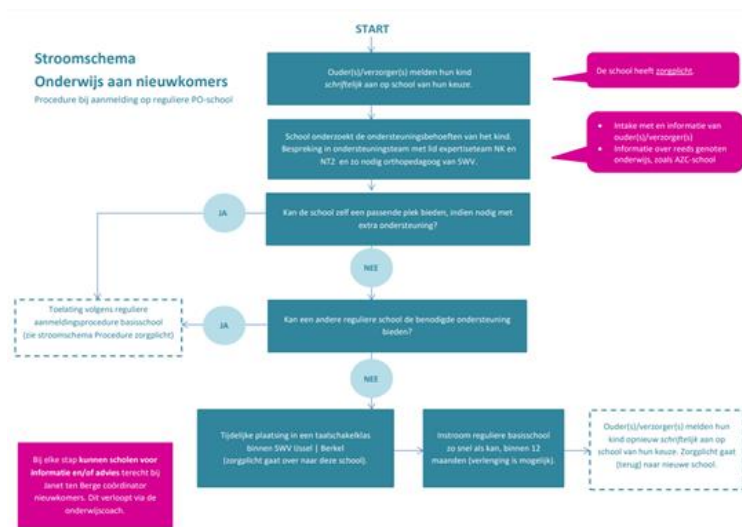
1. Route voor toeleiding taalschakelklas

Zie website van het SWV IJssel Berkel onder het kopje '[Ondersteuningsroute nieuwkomer](#)'.

Bedenk van te voren of de leerling mogelijk in aanmerking komt voor een taalschakelklas in de regio. Als dat zo is beleg dan een ondersteuningsteamgesprek (OT) en neem contact op met de coördinator Taalschakelklassen van het SWV. Hieronder het stroomschema.

Aanmelding van een nieuwkomersleerling

En de (eventuele) toeleiding naar de taalschakelklas

[Ondersteuningsroute nieuwkomer](#)

2. Het ondersteuningsteamgesprek – ouders/ directie/ intern begeleider/ sociaal team (gemeente) en coördinator taalschakelklassen SWV

Voorafgaand aan het gesprek

- Neem contact op met de taalschakelklascoördinator van het SWV IJsselBerkel om een afspraak te plannen voor een start-OT.
- Vraag aan ouders of je contact mag leggen met de vorige school en het dossier mag opvragen.
- Nodig ouders uit voor het gesprek.
- Nodig ook de contactpersoon vluchtelingenwerk uit of vertrouwenspersoon.
- Schakel een (onafhankelijke) tolk in. Bijvoorbeeld via [Global talk](#) of gebruik een vertaalapp Say Hi of Google Translate.
- Verken ook in welke groep de leerling geplaatst kan worden als de leerling in een reguliere groep kan instromen.

Tijdens het gesprek

- Leg aan ouders uit wat de bedoeling is van het gesprek. Stel de mensen om tafel voor. Ouders zijn vaak onbekend met dit soort gesprekken en kunnen dit spannend vinden.
- Mogelijke vragen in het gesprek:
 - Leeftijd van de leerling (check ID-kaart en noteer [het categorienummer](#). Dit is cruciaal voor de aanvraag van [de aanvullende bekostiging](#));
 - Plaats in het gezin;
 - Aantal jaren onderwijs in land van herkomst;
 - Onderwijs in Nederland;
 - Thuis taal;
 - Geletterd; zo, ja: welk schrift;
 - Opleiding/ beroep ouders;
 - Contactpersoon Vluchtelingenwerk;
 - Als de leerling in het eerste gesprek meekomt, kun je een eerste indruk van het kind opdoen. Handig om de leerling wat voor te leggen: tekenmateriaal, constructiemateriaal, puzzel, memorie, of voor een oudere leerling een startpakketje met werkbladen (kleurplaat, rekenblad, etc.). Dit geeft een indruk van de leerling
- Leg ouders uit dat er een mogelijkheid is om een intensief Nederlands taalaanbod te krijgen in een taalschakelklas. De klassen zijn kleine groepen (ongeveer 15 leerlingen) en er werken leerkrachten die gespecialiseerd zijn om kinderen snel en goed de eerste taal te leren. Dit zorgt er voor dat hun kind na 1 jaar taalschakelklas

Anmelding van een nieuwkomersleerling

En de (eventuele) toeleiding naar de taalschakelklas

- makkelijker in de groep op jullie school mee kunnen doen aan de les. Als ouders het begrijpen kun je het Meerjarenmodel (Ruimte voor nieuwe talenten, 2017) laten zien.
- In het gesprek trek je samen met ouders, de taalschakelklascoördinator de conclusie wat de meest passende plek is voor de leerling. Er zijn twee opties:
 - **Optie 1.** De leerling gaat naar de taalschakelklas. Bespreek dan de volgende zaken:
 - Maak een afspraak samen met ouders voor een kennismaking met de taalschakelklas.
 - Regel indien nodig samen met gemeente het leerlingvervoer. Het aanvragen is vaak digitaal en best ingewikkeld. Ondersteun ouders hierbij.
 - Vraag ouders om een handtekening. Daarmee stemmen ze in met een tijdelijke verwijzing naar een taalschakelklas. Als ouders nog niet willen tekenen, maar eerst willen kennismaken, kan er ook getekend worden bij de taalschakelklas.
 - Geef duidelijk aan bij ouders dat jullie school contact onderhoudt met de taalschakelklas om de ontwikkeling van hun kind te bespreken.
 - Geef ook aan dat hun kind na één jaar taalschakelklas doorstroomt naar jullie school.
 - **Optie 2:** De leerling stroomt in bij jullie op school in een groep die past bij zijn/haar leeftijd.
 - Maak een plan voor de leerling: breng de beginsituatie in kaart, stel doelen, bijvoorbeeld met behulp van de [LOWAN- leerlijnen](#).
 - Neem bij vragen contact op met de onderwijscoach van jullie school, de taalschakelklascoördinator of lid Expertiseteam nieuwkomers en NT2 van SWV IJsselBerkel.